

Document d'avaluació 14

G CONSELLERIA
O EDUCACIÓ
I I UNIVERSITAT
B INSTITUT AVALUACIÓ
I QUALITAT
SISTEMA EDUCATIU

**El programa d'acompanyament escolar (PAE)
Balanç del curs 2017-2018**

**Novembre
2018**

INTRODUCCIÓ

La Conselleria d'Educació i Universitat, a través de la Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa durant el curs escolar 2017-2018, ha posat en marxa el **Programa d'Acompanyament Escolar (PAE)** en centres públics que imparteixen educació primària i educació secundària obligatòria a les Illes Balears.

Aquesta iniciativa es troba vinculada al programa de cooperació territorial, entre el MEC i les CCAA, **PROEDUCAR** (aprovat pel consell de ministres l'1 de desembre de 2017) que pretén reduir l'abandonament escolar, la millora del rendiment acadèmic i la motivació envers els aprenentatges.

La finalitat del Programa d'Acompanyament Escolar és contribuir al fet que l'alumnat aconsegueixi l'autonomia suficient per poder regular el propi aprenentatge i augmentar les seves expectatives d'èxit, expectatives associades a la permanència en el sistema educatiu, i a la reducció així de l'abandonament escolar.

Els destinataris són l'alumnat de 5è i 6è de l'etapa d'educació primària, i el de tota l'etapa d'educació secundària obligatòria que es troben en situació de desavantatge social i als que presenten dificultats d'aprenentatge sobretot en les àrees instrumentals bàsiques. El programa pretén aconseguir el desenvolupament de les seves potencialitats des de les perspectives personal, intel·lectual, social i emocional. També persegueix millorar la seva integració al seu grup i al centre.

El paper dels centres educatius i de les famílies és fonamental en el disseny, l'execució i els resultats del PAE. L'administració educativa disposa els recursos perquè cada centre educatiu, a partir de les necessitats detectades i en funció de la seva autonomia pedagògica, organitzativa i de gestió, faci la proposta més adient per aconseguir els objectius proposats.

Així, es prioritza que sigui professorat del propi centre el que tingui el contacte directe amb els

grups d'alumnes del centre que participen al programa. D'aquesta manera els grups d'alumnes, amb ràtios reduïdes (de 5 a 8), estan atesos per un professor del centre.

Les activitats es desenvolupen en dies lectius, de dilluns a divendres, en horari no lectiu i amb dedicació de tres hores setmanals a cada grup.

1. Resultats del PAE corresponents al curs 2017-2018

El curs 2017-2018 ha estat el d'implantació del Programa d'Acompanyament Escolar en el sistema educatiu de les Illes Balears. La seva posada en funcionament s'inicia mitjançant Resolució del director general d'Innovació i Comunitat Educativa de dia 14 de desembre de 2017 i es va desenvolupar de gener a juny de 2018. Amb posterioritat a aquesta s'ha realitzat una altra convocatòria el mes de juny que es va desenvolupar al juliol de 2018.

Convocatòria de 14 de desembre de 2017

La relació definitiva de centres (CEIP i IES) i de grups participants es va publicar el dia 26 de gener i les activitats es desenvoluparen entre el 29 de gener i el 8 de juny de 2018.

1.1. Participació

A la taula 1 es concreten el nombre de centres públics que imparteixen les etapes d'ensenyament obligatori que participaren en aquesta primera convocatòria del PAE.

Taula 1. Centres participants a la primera convocatòria del PAE (convocatòria de 14 desembre de 2017)

Tipologia de centre	Total centres	Centres participants	Percentatge de participació
CEIP	215	122	56,7%
IES	71	59	83%

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

En aquesta primera convocatòria han participat 122 col·legis públics d'educació infantil i

primària, que representa més de la meitat dels CEIP de les Illes Balears i 59 instituts d'educació secundària, un 83% del total de la nostra comunitat. Aquesta alta participació és un indicador de la necessitat d'aquestes iniciatives.

Quant a l'alumnat que ha rebut atenció, el nombre d'alumnes és el que s'especifica a la taula següent.

Taula 2. Alumnat participant al PAE (convocatòria de 14 desembre de 2017)

Tipologia de centre	Nombre d'alumnes	Percentatge de participació
CEIP	1.355	45%
IES	1.654	55%

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

El nombre total d'alumnes que ha participat en el programa és de 3.009, dels quals el 45% són alumnes de l'etapa d'educació primària i el 55% d'educació secundària obligatòria.

La normativa contempla que s'ha de dur un registre d'assistència, com també de casos d'abandonament del programa. Així, del total d'alumnes participants, han abandonat 456 alumnes (15,2%), dels quals 138 alumnes són d'educació primària i 318 d'educació secundària obligatòria.

Els agrupaments de l'alumnat s'ha fet en funció de les necessitats considerades per cada centre. Així, pel que fa als CEIP, el programa permet sol·licitar fins a un màxim de 2 grups per centre; i als IES, fins a 4 grups.

En el conjunt dels 122 CEIP que han participat en el PAE, s'han autoritzat un total de 159 grups: a 86 centres se'ls ha autoritzat 1 grup i a 36 se'ls ha autoritzat 2 grups.

Els 59 IES participants han disposat d'un total de 167 grups, la distribució dels quals ha estat la següent: 12 centres amb 2 grups; 45 centres amb 3 grups i 2 centres amb 4 grups.

1.2. Valoracions

Seguidament es presenten, les valoracions realitzades pels centres educatius a partir de l'autoavaluació de la participació en el programa. Els centres han realitzat tota una sèrie de valoracions qualitatives referides al grau de satisfacció en relació als resultats del programa, a la millora en la convivència escolar, a l'acceptació per part de les famílies i també de caire quantitatiu com és la valoració dels resultats acadèmics.

A. Valoracions qualitatives

Taula 3. Grau de satisfacció amb els resultats del programa

valoracions	CEIP	IES
4 (Molt satisfactori)	56,2%	25,4%
3 (Satisfactori)	42,9%	67,8%
2 (Suficient)	-	6,8%
1 (Insuficient)	-	-

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

Taula 4. Millora de la convivència en el centre

valoracions	CEIP	IES
4 (Molt satisfactori)	23,7%	17,5%
3 (Satisfactori)	56,1%	59,7%
2 (Suficient)	20,2%	19,3%
1 (Insuficient)	-	3,5%

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

Taula 5. Grau de satisfacció de les famílies

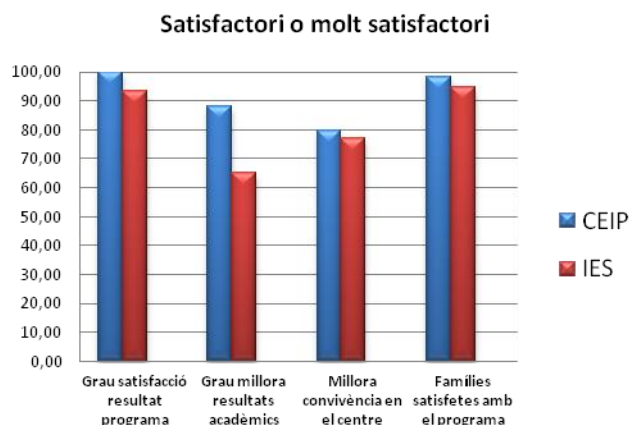
valoracions	CEIP	IES
4 (Molt satisfactori)	63,3%	39,3%
3 (Satisfactori)	35%	55,4%
2 (Suficient)	1,7%	3,6%
1 (Insuficient)	-	1,8%

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

En general s'observa que els centres (professorat i famílies) valoren satisfactòriament el desenvolupament del programa tant en els col·legis d'educació primària com en els instituts d'educació secundària.

Amb el matís que el grau de satisfacció amb els resultats del PAE resulta més alt en els CEIP, mentre que en els IES se'n fa una valoració menys entusiasta.

Gràfic 1. Valoracions del PAE per part dels centres educatius participants

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

És significativament alta la valoració del programa per part de les famílies que el consideren de forma general satisfactòriament i fins molt satisfactòriament en ambdues etapes (CEIP 98,4%; IES 94,7%).

D'acord amb la valoració dels centres, l'aplicació del programa incideix positivament en la convivència en el centre: en aquest sentit aquests efectes positius (amb valoració satisfactòria i molt satisfactòria) s'han calculat en un 79,8% en els CEIP i en un 77,2% en els IES.

B. Resultats acadèmics

A l'hora d'analitzar els resultats acadèmics obtinguts pels alumnes que han participat en el PAE, s'han de fer una sèrie de consideracions prèvies com són ara:

- Aquest alumnat parteix d'una situació acadèmica precària: molts dels quals ja han repetit qualche curs, els seus resultats a les àrees instrumentals, en general, no solen ésser bons, en ocasions s'acompanya d'un comportament no adequat,.... En conseqüència, els resultats obtinguts al PAE són significatius tant per a la seva

millora personal com per a la integració en el seu grup i en el centre.

- La millora dels resultats en general no és un esdeveniment puntual, és un procés més o menys llarg que depèn en gran mesura de cada alumne i de circumstàncies tot particulars. A més, en la dimensió temporal, l'aplicació del projecte ha representat una intervenció amb els alumnes d'uns cinc mesos aproximadament.

Tot i això, els centres educatius que han fet el seguiment dels resultats acadèmics de l'alumnat participant en el PAE, consideren que, en general, l'alumnat participant en el programa ha millorat els seus resultats.

Dels 1.355 alumnes de 5è i 6è de l'etapa d'educació primària, 138 abandonaren el programa; de la resta s'ha rebut dels centres informació relativa als resultats de 1.217 alumnes que representen un 89,8% del alumnes que iniciaren el programa. Per la seva banda, de l'alumnat d'ESO inscrit inicialment en el PAE (1.654), han acabat la seva participació 1.336 alumnes que representen un 80,8%.

Una vegada realitzada l'avaluació de la convocatòria de 14 de desembre de 2017, els resultats obtinguts per aquests alumnes són els que es reflecteixen a la taula següent.

Taula 6. Percentatges del resultats, per matèries suspeses, de l'avaluació final del curs 2017-2018 obtinguts per l'alumnat de 5è i 6è d'EP i de l'etapa d'ESO, que ha participat en el PAE

	Total alumnes	alumnes			
		0 susp.	1 susp.	2 susp.	+2 susp.
Alumnes 5è i 6è EP	1.227	811	203	149	64
	%	66,1	16,5	12,1	5,2
Alumnes ESO	1.111	283	220	266	342
	%	25,5	19,8	23,9	30,8

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

Una possible primera lectura a fer de les dades relatives als resultats de l'alumnat inscrit en el PAE i avaluat al mes de juny del curs 2017-

2018, en funció de les matèries superades i les pendents, és la següent:

- Un 66,1% de l'alumnat de 5è i de 6è que ha participat en el programa, ha finalitzat el curs amb totes les àrees aprovades; mentre que de l'alumnat d'ESO en aquestes condicions només ho fa un 25,5%. D'altra banda, el conjunt de l'alumnat de l'etapa d'EP que finalitza el curs amb 1 o 2 matèries suspeses, representa el 94,7%; mentre que a l'ESO només estaria en condicions de promocionar un 69,2%.

Ateses, consegüentment, les condicions inicials d'aquest alumnat, els resultats es poden considerar satisfactoris, i, en el cas de l'alumnat d'educació primària, aquests resultats semblen molt propers a les mitjanes de les Illes Balears.

2. Contextualització dels resultats acadèmics dels centres PAE

El Programa d'Acompanyament Escolar (PAE) és un recurs més que s'implanta en un context de millora general dels resultats acadèmics en els centres educatius de les Illes, i, per tant, vol incidir en la línia de treball orientada a l'èxit escolar.

2.1. Evolució percentual (període 2010-2017) del nombre de matèries suspeses per l'alumnat dels CEIP que participen en el PAE

Per tenir una visió més ampla de context dels resultats obtinguts per l'alumnat d'educació primària que ha participat durant el curs 2017-2018 en el Programa d'Acompanyament Escolar de la convocatòria de 14 de desembre de 2017, és convenient tenir en compte l'evolució dels seus resultats durant els darrers 8 cursos escolars (taula 7).

Taula 7. Evolució percentual del nombre de matèries suspeses per l'alumnat dels CEIP que participen en el PAE (2010-2018)

Curs	cap de suspesa	1 de suspesa	2 de suspeses	3 o més de suspeses
2010-2011	71,5	11,2	6,4	10,8
2011-2012	73,2	10,9	6,1	9,8
2012-2013	72,3	10,5	6,5	10,7
2013-2014	73,6	10,3	5,8	10,3
2014-2015	72,6	11,2	5,8	10,3
2015-2016	74,6	9,5	5,9	10,1
2016-2017	77,8	9,5	5,2	7,5
2017-2018	80,3	9,0	4,8	5,9

Font: IAQSE

La taula mostra una evolució positiva en el percentatge d'alumnat amb cap, 1, 2 i 3 o més de suspeses. Sobretot destaquen els resultats dels dos darrers cursos escolars.

L'alumnat amb cap, 1 i 2 suspeses representa el 94,1% el curs 2017-2018 i el 5,9% té 3 o més àrees suspeses.

Especialment significatiu és el descens del percentatge d'alumnat amb 3 o més de suspeses al llarg dels tres darrers cursos escolars: 10,1% el 2015-2016; el 7,5% el 2016-2017, i 5,9% el 2017-2018.

2.2. Evolució percentual (2010-2017) del nombre de matèries suspeses per l'alumnat dels IES que participen al PAE

El PAE com a programa personalitzat treballa per aconseguir l'èxit escolar d'alumnat en situació especialment vulnerable per motius socioeconòmics o sociolaborals, en risc d'abandonament escolar i, en general amb dificultats d'aprenentatge. En aquest sentit, a l'ESO són molts els alumnes amb 3, 4 o 5 matèries suspeses que aconsegueixen millorar.

Taula 8. Evolució percentual del nombre de matèries suspeses per l'alumnat dels IES que han participat en el PAE (2010-2017)

Curs	cap de suspesa	1 de suspesa	2 de suspeses	3 o més de suspeses
2010-2011	62,9	10,3	5,3	21,5
2011-2012	63,0	10,1	5,2	21,6
2012-2013	63,9	10,5	5,0	20,7
2013-2014	65,7	9,6	5,0	19,7
2014-2015	67,8	9,7	4,6	17,9
2015-2016	69,0	9,1	4,7	17,2
2016-2017	65,9	11,1	5,3	17,8
2017-2018	69,2	10,6	5,0	15,2

Font: IAQSE

La taula 8 conté les dades referides a l'evolució percentual, en el període comprès entre els anys 2010 i 2018, del nombre de matèries suspeses de l'alumnat d'ESO dels IES participants en la primera convocatòria de PAE.

De l'anàlisi de les dades es desprèn una millora general al llarg dels darrers vuit cursos acadèmics de 6,3 punts percentuals pel que fa a l'alumnat que aprova totes les matèries.

Una disminució en la mateixa proporció de 6,3 punts percentuals amb relació al percentatge d'alumnat amb 3 o més matèries suspeses.

En relació amb la disminució del percentatge l'alumnat que suspèn 3 o més matèries, en el curs 2017-2018, coincidint amb la implantació del PAE, s'observa una millora de 2,6 punts percentuals respecte del curs 2016-2017.

Les valoracions que fan els centres en relació a la millora dels resultats acadèmics són les contingudes a la taula següent.

Taula 9. Grau de millora en els resultats acadèmics de l'alumnat PAE

Grau de millora en els resultats acadèmics		
valoracions	CEIP	IES
4 (Molt satisfactori)	20,2	14,0
3 (Satisfactori)	68,1	50,9
2 (Suficient)	11,8	33,3
1 (Insuficient)	-	1,8

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

3. Distribució per illes dels centres que participen en el PAE

La distribució per illes dels CEIP participants en aquesta primera convocatòria és la que es detalla en la taula i gràfic següent.

Taula 10. Percentatge de participació en el PAE dels CEIP de cada illa en relació al nombre total de CEIP de l'illa. Curs 2017-2018

	CEIP	Total illes	% PAE
Total	122	215	56,7
Mallorca	85	153	55,6
Menorca	13	21	61,9
Eivissa	22	34	64,7
Formentera	2	3	66,7

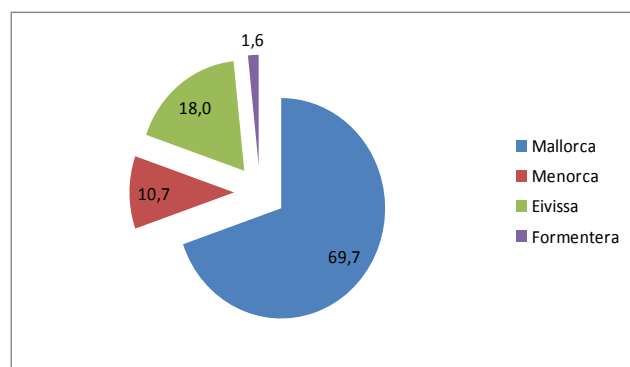
Font: GESTIB

Eivissa i Formentera són les illes amb la participació en els PAE percentualment més alta de tots els centres d'educació primària.

En totes les illes, el nivell de participació es troba per damunt del 50% dels centres públics d'aquesta etapa educativa.

6

Gràfic 2. Distribució percentual dels CEIP que apliquen el PAE per illes. Curs 2017-2018

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

Pel que fa als instituts d'educació secundària, la distribució de centres que han participat en relació al nombre total, per illes és la següent

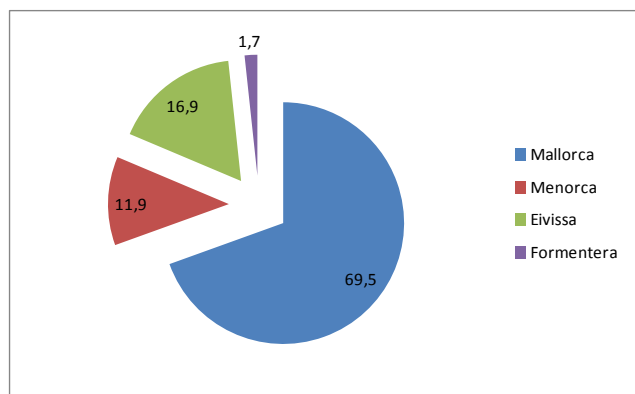
Taula 11. Percentatge de participació dels IES de cada illa en el PAE en relació al nombre total d'IES de l'illa. Curs 2017-2018

	IES	Total illes	% PAE
Total	59	71	83,1
Mallorca	41	52	78,8
Menorca	7	7	100
Eivissa	10	11	90,9
Formentera	1	1	100

Font. GESTIB

La pràctica totalitat d'instituts d'educació secundària de les illes d'Eivissa, Menorca i Formentera han aplicat el curs 2017-2018 el programa; en el cas dels IES de Mallorca gairebé un 80%. Aquestes xifres són indicatives de la necessitat i la bonança d'aquestes mesures a una etapa educativa que es caracteritza per la diversitat i per alts percentatges de repetició i abandonament escolar.

Gràfic 5. Distribució percentual dels IES que apliquen els PAE per Illes. Curs 2017-2018

Font: Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa

4. Conclusions i propostes de millora

Del buidatge de la informació continguda a les memòries elaborades pels centres participants en els Programes d'Acompanyament Escolar es desprenen unes conclusions que complementen la informació del present document, d'interès per a la seva consideració en convocatòries properes:

- Els CEIP proposen ampliar el nombre de grups per nivell; separar els alumnes de 5è i de 6è, atès que tenen diferents

dificultats; la durada del programa hauria de ser anual i la de les sessions (d'hora a hora i mitja).

- Cal definir clarament els criteris de selecció de l'alumnat i de la seva continuïtat en el programa.
- Cal establir vies de coordinació amb els tutors i de comunicació —reunions— amb les famílies.
- Cal una major implicació per part de les famílies (informació i coordinació relativa a l'assistència, de l'evolució de l'alumnat, puntualitat a les sortides, etc.)
- Cal establir protocols que facilitin la comunicació i la planificació d'allò que fa els docents del programa amb l'equip educatiu i tutors dels alumnes del programa. I fins incorporar els resultats de la feina realitzada per l'alumnat del programa a la seva avaluació.
- Cal millorar el seguiment de l'alumnat, elaborar actes de les reunions i dur un diari de classe. Potser crear un registre comú per fer el seguiment.
- Cal millorar la formació dels docents que participen en el PAE, mitjançant trobades intercentres i consolidar un pla de seguiment. Intentar que hi hagi un docent per àmbit.
- En aquells centres que el tenen, cal involucrar activament al departament d'orientació.
- Cal facilitar el transport de l'alumnat amb dificultats econòmiques.

5. Convocatòria per al curs 2018-2019

Dins el mateix curs **2017-2018**, el director general d'Innovació i Comunitat Educativa va fer una resolució, amb data 8 de juny de 2018, on va obrir una convocatòria extraordinària destinada a alumnat de 3r i 4t d'ESO.

En aquesta convocatòria participaren 820 alumnes 101 grups de 36 centres.

La dotació econòmica de les dues convocatòries del curs 2017-2018 ha estat de 738.587 €.

Pel que fa al curs actual, **2018-2019**, és la Resolució del director general d'Innovació i Comunitat Educativa de 3 d'octubre de 2018 que convoca el Programa PAE, tant per a primària com per a secundària.

En aquest exercici s'ha ampliat el pressupost del programa fins a 1.400.000€, per fer front a aquesta convocatòria ordinària d'octubre, la que va de novembre de 2018 a juny de 2019, com de la extraordinària que es convocarà per a alumnes de 3r i 4t d'ESO per al mes de juliol de 2019. En el moment del tancament de la convocatòria ordinària d'octubre de 2018 s'han rebut i acceptat sol·licituds d'un total de 182 centres dins els quals participaran 464 grups.

6. Referències

- Resolució del director general d'Innovació i Comunitat Educativa de 14 de desembre de 2017, per la qual s'aprova la convocatòria del Programa d'Acompanyament Escolar en centres docents públics dependents de la Conselleria d'Educació i Universitat que imparteixen educació primària i educació secundària obligatòria durant el curs escolar 2017-2018.
- Resolució del director general d'Innovació i Comunitat Educativa de 8 de juny de 2018, per la qual s'aprova la convocatòria del Programa d'Acompanyament Escolar durant el mes de juliol en centres docents públics dependents de la Conselleria d'Educació i Universitat que imparteixen educació secundària obligatòria durant el curs escolar 2017-2018.
- Resolució del director general d'Innovació i Comunitat Educativa de 3 d'octubre de 2018, per la qual s'aprova la convocatòria del Programa d'Acompanyament Escolar en centres docents públics dependents de la Conselleria d'Educació i Universitat que imparteixen educació primària i educació secundària obligatòria el curs escolar 2018-2019.
- Memòries dels CEIPs i IES del PAE corresponents a la convocatòria de 14 de desembre de 2017.
- IAQSE. Evolució de matèries suspeses als CEIPs i IES de les Illes Balears (Període 2010-2011 i 2017-2018)

Edita:
Conselleria d'Educació i Universitat de les Illes Balears.
Direcció General d'Innovació i Comunitat Educativa. Servei d'Innovació
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu (IAQSE)

Autors:
Luis Vidaña Fernández, IAQSE
Coloma Ferrer Salas, DGICE
Francesc Garcia Pons, DGICE

Col·lecció: Documents d'avaluació
ISSN: 2531-1581